

LIBRETTO

Johannes Nicolaas Helstone (1853-1927)

HET PAND DER GODEN (1906, uitvoeringseditie 2023)

Drama met muziek en zang in 5 bedrijven

Oorspronkelijke tekst: Johannes Nicolaas Helstone, Paramaribo 1906

*Uitveringseditie Leonard Evers/Concertgebouworkest: libretto bewerkt door
Henriëtte Straub en Martijn Voorvelt*

PERSONAGES

Verteller

Heloinka, weduwe van Marghanold – sopraan

Olindo, zoon van Heloinka – tenor

Grijsaard uit het geslacht der reuzenhelden – bariton

Athlolinda, dochter van Heloinka – sopraan

Haloff, machtig hemelbode – bariton

Solisten uit het koor (kleine rollen):

Het dienstpersoneel – sopraan, alt, tenor en bas

Een aantal berggeesten waaronder Seljem, Testo, Sigol, Olfen, Welmo,
Wettar – tenor en bas

Nimfen en Najaden – alt en sopraan

Halid, oppergodheid – bas

Godheid der deugd – tenor

Godheid der eendracht – bariton

Godheid der pracht – tenor

Godinnen, hemelinngen en bacchanten – sopraan en alt

INLEIDING

Verteller

Het land Yadad, dat lang geleden in het Verre Oosten lag, werd bewoond door de Reuzenhelden. Door hun tempeldienst onderhielden zijn nauwe betrekkingen met de goden, die persoonlijk met hen omgingen.

Aan het hoofd van den tempeldienst stond de Opperheld, ofwel de Haika, die na de koning de voornaamste persoon des lands was. De geboorte van zijn eerste kind hield het volk in grote spanning. Was het een jongen, dan werd dit beschouwd als een blijk van de hooge gunst der goden en vierde men alom feest. Was het daarentegen een meisje, dan zag men daarin de toorn van de goden, treurde het land en moest de Haika zich in den tempel afzonderen en dertig dagen boete doen, om de straf der goden af te wenden.

Toen Marghanold Haika was, kreeg hij als eerstgeborene een dochttertje. Om aan de woede van de goden te ontkomen wilde hij een jongetje, dat op denzelfden dag geboren was, voor zijn kind uitgeven. Zijn vrouw, Heloinka, wist hem daarvan te weerhouden; als de goden erachter zouden komen, zou de straf immers vele malen groter zijn.

Marghanold maakte de geboorte van het meisje alsnog aan het volk bekend: er waren toen inmiddels wel enkele dagen verlopen. Daarvoor straften de goden hem: eerst zorgden zij dat ze een meisje van onvergelykelijke schoonheid en zeldzame deugd was, zodat de ouders haar grenzeloos beminden; daarna lieten ze haar spoorloos verdwijnen.

Na die gebeurtenis kreeg het paar nog een zoon, Olindo. Maar Marghanold kon zijn dochter niet vergeten en stierf van harteer.

Treurend over het verlies van man en dochter trok Heloinka zich terug. Zij leefde eenzaam op haar kasteel met Olindo, voor wie zij zorgvuldig de oorzaak van haar verdriet geheim hield.

OUVERTURE

EERSTE BEDRIJF

Het toneel stelt voor een eetzaal in een kasteel.

Scène 1

Verteller

't Is nu 23 jaren later.

Er is feest in de stad.

Heloinka spoort haar enige zoon aan erheen te gaan. Hij kan toch niet altijd maar thuis blijven zitten. Maar Olindo draalt.

Olindo komt de eetzaal binnen.

Heloinka

(gesproken)

Wat, ben je nog niet feestelijk aangekleed? Het is toch de hoogste tijd je klaar te maken!

Olindo

(gesproken)

Als ik de keus had, bleef ik liever bij u thuis. Maar is het uw wens, dat ik er naar toe ga, dan gehoorzaam ik.

Heloinka

Het is mijn wensch. Het is mijn ernst'ge wensch,
En gij doet mij genoeg er mede.

Olindo

Uw wensch, o moeder, is mij een gebod,
Dien te vervullen is mij 't grootst genot.
'k Mocht gaarne naar het feest tot mijn verzet,
doch uw Alleen zijn was m' een groot belet.
Nu gij zelf er op staat en 't gaarne ziet,
Ben ik bereid, en uw wensch is geschied.

Scène 2

Heloinka is alleen.

Heloinka **(gesproken)**

Als hij het wist, zou ik nog veel meer lijden. Gelukkig weet zijn generatie niets van die gebeurtenis. En door nooit naar buiten te gaan, zorg ik dat ook niemand van de ouderen er meer aan denkt.

Ach, wat had ik zijn vader graag aan mijn zijde gezien. Ook als hij de klap nooit meer helemaal te boven was gekomen, dan nog zou zijn gezelschap mijn lijden verlichten.

Maar wat helpt mij het klagen! Mijn belangrijkste taak is te zorgen dat mijn zoon onwetend blijft, en dat hij onder de mensen komt. Afwisseling zal hem goed doen. Ik heb alle reden voor tevredenheid, want vanavond wordt een goed begin gemaakt. Gelukkig, hij kleedt zich al aan voor het feest

Heloinka

Helder klinken mijne tonen,
Door den stillen avond heen.
Zwevend dringen mijne lieder
Door tot Halids hoogsten troon.

Heb ik ooit door nood gedrongen
Eens een zondig woord geuit,
Ben 'k onwetend in mijn streven,
Van den rechten weg gedwaald?

Biddend, smeekend om vergeving
Roep ik U, o Halid aan:
Laat mij niet in bange dagen,
Want op U is steeds mijn hoop;

Uit U schep ik nieuwe krachten

En den moed, om voort te gaan
In der toekomst donk're dagen,
Trots mijn onvoldoende kracht.

Zachtjes fluist'rend hoor ik zeggen
Met een stem vol melodie,
Met een stem vol zoete klanken,
Deze woorden schoon en rein:

Laat u niet door wanhoop leiden,
Noch door 's werelds wiss'lend lot;
Treur niet om vervlogen dagen,
Voorwaarts! Steeds met kloeken moed.

Het is 's menschen lotsbestemming,
Om te lijden hier beneen.
Laat dus af met zuchten, klagen,
En draag moedig steeds uw lot.

Dat in lijden en in strijden
Nooit ontvalle u de hoop,
Want na lijden komt verblijden,
En na moedig strijden kroon!

Daarom schallen mijne tonen,
In dit stille avonduur,
En weergalmen mijne zangen
Zwevend door de wolken heen

Bij dien zoeten klank der tonen,
Mij gefluisterd zoo in 't oor,
Mij weer nieuwen moed des levens
Voor de toekomst weder gevend

Die 't verleden doen vergeten
Door 't gevoel van liefd' en trouw,
En de hope weer herleven

Voor een held'ren lentedag.

Mijne lied'ren moeten stijgen
Ver, voorbij de sterrenpracht,
Ver, voorbij het rijk der zonnen,
Ver, tot Halids hoogsten troon.

Heloinka

(gesproken)

Mijn hart is vol dankbaarheid! Er is beweging, leven en vreugde in de stad,
en Olindo heeft alle gelegenheid tot afleiding.

Scène 3

Heloinka

'k Zal daarom steeds in al mijn plagen,
In al mijn leed geduldig zijn.
Er breekt door de donk're dagen
Wel eens een straal met held'ren schijn.

Olindo

Ziezoo, ik ben al klaar!

Heloinka

Dat noem ik vlug voorwaar!

Olindo

(gesproken)

Maar belooft u, moeder, op tijd naar bed te gaan? U heeft uw rust hard
nodig.

Heloinka

(gesproken)

Jawel, ik zal het doen.

Scène 4

Olindo

U bent de allerliefste moeder.
Adieu, mama, adieu!

Heloinka

Adieu, mijn zoon, adieu!
Pas 's ochtends vroeg verwacht ik je!

Olindo

Adieu, adieu, adieu, mama!
Adieu, adieu mama!

Heloinka

Adieu, adieu, mijn zoon!
Adieu, adieu, mijn zoon!

Scène 5

Heloinka

(gesproken)

Als ik mijn zoon aankijk, zie ik steeds zijn vader voor me. Zijn scherpe blik, zijn energie, zijn geduld, zijn doelbewust handelen, zijn plichtsgevoel en onverschrokken moed, zijn edele karakter.

O, mogen de goden u, mijn zoon, voor mij behouden!

Heloinka

Blijv' vrij van lijden,
Blijv' vrij van strijden,
Moog' niets verschrikken
Uw teed're blikken.
Op uwe wegen
Zij rijken zegen,
En uwe dagen

Moog' vreugde schragen.

Blijv' vrij van lijden,
Blijv' vrij van strijden,
Wat kan bekoren
Zij u beschoren.
Geluk en vrede
Is steeds mijn bede
Tot d' oppergoden,
O hemelboden!

Doch komen zorgen,
U nog verborgen,
Of bange dagen
Met wreede plagen:
Blijv' uwe rede
En uwe schrede
Bij leed en vreugd,
Op 't pad der deugd!

Scène 6

In de heilige tuin van het koninklijk paleis zitten Olindo en een grijsaard naast elkaar, in een diep gesprek verward.

Verteller

Op het feest heeft Olindo een oude grijsaard ontmoet. Deze vertelt hem van het ongeluk dat zijn ouders ten deel viel, toen hij nog niet geboren was.

Kosten noch moeite zijn gespaard om Athlolinda te zoeken, noch door de koning, noch door de Haika.

Nu weet Olindo welk verdriet zijn moeder verteert. Hij had wel geruchten gehoord, maar de woorden van een wijze oude man hebben veel meer

gewicht. Het doet bij Olindo de wens ontvlammen in de heldhaftige voetsporen van zijn vader te treden, gevaren te trotseren en desnoods de dood in de ogen te kijken.

Olindo zweert bij de goden: 'Ik zal niet rusten voor ik weet wat er met mijn zuster is gebeurd!'

Grijsaard
(gesproken)

Je bent daar te jong voor, het gebeuren is te ernstig, en er is al veel te veel tijd vervlogen sinds de gebeurtenis. Het zal vergeefse moeite zijn, en zeer gevaarlijk bovendien!

Olindo
(gesproken)

Jong of oud, alleen door daden maakt men zich de naam Held waardig. Ik vraag je op deze heilige grond namens de goden mijn eed te accepteren: 'Ik zal niet rusten voor ik weet wat er met mijn zuster is gebeurd!'

Scène 7

Grijsaard
(gesproken)

Het zij zo! Je eed wordt geaccepteerd, zodra je drie keer door dat vuur daar bent gegaan.

Scène 8

Olindo

Hier sta ik weer, nog ongedeerd!

Grijsaard

Heeft dan het vuur jou niet verteerd?

Olindo

Geen haar op mijn hoofd is verschroeid,
Ook bleef mijn kleding ongemoeid!

Grijsaard

Zoals de vlammenzee tevergeefs
Jou heeft bedreigd,
Zo zij de toekomst van je leven
Van nood bevrijd.

Olindo

Voor de hulp die u mij bood,
Dank ik u, o Grijsaard, zeer.
Dankzij u weet ik nu meer,
Is mijn kennis zeer vergroot.
Uwe woorden wegen zwaar,
Zijn niet louter wat ik hoor,
Nee, zij dringen dieper door -
Ik begrijp ze nu voorwaar.
Voor mijn leven een nieuw doel,
Voorwaarts richt ik mijn vizier!
Houd mij nu niet langer hier,
Ik verlaat het feestgewoel
Waar eenieder zingt en draalt,
Waar eenieder als verstijfd
In het ogenblik verblijft
En niet om de toekomst maalt.
Graag had ik nog meer gehoord,
Maar de plicht roept, ik moet voort.

Grijsaard

Wrede woorden, o waarom
Zijn zij toch mijn mond ontglipt?
Had ik ze maar ingeslikt,
Ach, beter dat ik verstom!

Maar wellicht moest het zo zijn,

Heeft het Halid zelf behaagd
Dat ik heb geopenbaard
Wat bewaard werd als geheim.,,

Haast U, Halid, kom toch vlug,
Hoort U mijn gebeden aan?
Onvervuld laat ze niet gaan,
Geef Olindo veel geluk!

Laat hem waarlijk zijn bestand
Tegen elke duist're macht
Tot hij alles heeft volbracht.
Sta hem bij met vaste hand!

Olindo & Grijsaard

Tot U roepen wij in koor:
Halid, Halid, neig Uw oor!

Scène 8a

In de eetzaal ligt Heloinka op de sofa en slaapt, tot ze uit een beangstigende droom opschrikt.

Heloinka

(gesproken)

Wat een vreemde droom! Die heeft zeker betrekking op Athlolinda. Ze leeft nog, of is nu pas gestorven....

Scène 9

Heloinka

De hemel bewaar mij voor grotere ramp,
Mijn kind is verdwenen, door ruw'n noordenwind.
Ten hemel kan zij wel er heen zijn gegaan?
Of ligt zij ter rust in den boezem der zee?

Doch neen, neen!
Athlolinda leeft!
Zij kan onmog'lijk zijn gestorven, neen!
De dood vernietigt niet zoo licht de deugd.

Olindo
(gesproken)

Lieve moeder, bent u nog wakker? Heb ik deze slapeloze nacht veroorzaakt? Het is al drie uur in de ochtend en u bent nog op!

Heloinka
(gesproken)

Hoe is het mogelijk dat het al zo laat is! Hoe was het feest? Was het leuk?

Olindo
(gesproken)

O ja.

Heloinka
(gesproken)

Toch zie je er eerder mismoedig uit dan vrolijk. Is er iets onaangenaams gebeurd?

Olindo
(gesproken)

Nee, ik ben alleen erg moe, en dan is rust het beste middel.

Heloinka
(gesproken)

Dat is waar. Ik zal je niet langer ophouden. Maar beloof me dat je me morgen alles over het feest vertelt!

Olindo
(gesproken)

Zeker, graag, moeder.

Scène 10

Olindo

(gesproken)

Nu heb ik de oplossing van het raadsel, de verklaring voor het getob van mijn moeder.

Ik moet onmiddellijk handelen. In het zuiden ligt al een schip klaar, dat over enkele dagen naar het noorden afvaart. Daar moet ik heen. Ik moet mijn enige zuster terugbrengen naar de armen van haar moeder.

De plicht, het noodlot roept, en ik moet aan die roepstem gehoor geven...

O donkere toekomst.

Scène 11

Olindo

Klop harte, klop! Rolt tranen, rolt!

Want wat de toekomst wijst is duister,

Op, goden, op, kom Marghanold.

Verleen uw oor aan mij en luister.

Ik heb den heldenmoed gezworen

Om onverschrokken deel te nemen

Aan 't lot, dat Linda is beschoren.

Geen sterf'ling kan dit recht m' ontnemen.

De dood zal mij ook niet verschrikken.

Sta mij dan bij.

Wil gunstig toch het voor mij schikken,

Kom mij nabij.

Wees m' als een ster in duist'ren nacht,

En licht mij voor, door uwe macht!

TWEEDE BEDRIJF

Het toneel stelt dezelfde eetzaal voor als eerder.

Verteller

's Ochtends vertelt Olindo zijn moeder over het feest. Er is veel over zijn vader gesproken; Marghanold werd geëerd door de aanwezige Helden.

In de nacht van het feest is er in het paleis van Heloinka en Olindo een standbeeld in stukken gevallen, waaruit een perkament tevoorschijn kwam. Het dienstmeisje overhandigt het geschrift aan Olindo, in tegenwoordigheid van zijn moeder. Hij leest in Marghanolds woorden wat er met zijn zuster gebeurd is.

Nu móét Olindo zijn moeder wel vertellen wat hij op het feest van de Grijsaard heeft gehoord.

Scène 12

[instrumentaal]

Scène 13

Olindo (gesproken)

Moeder, gisteren op het feest vertelde een grijsaard dat ik ooit een zuster had, zelfs het mooiste meisje van het land, en dat ze plotseling van de aardbodem verdwenen is.

En nog meer: hij zei dat ze door de noordenwind ontvoerd was, en hij gelooft dat ze niet dood is, en dat mijn vaders gezondheid door deze gebeurtenis zo achteruit ging dat het hem onmogelijk werd gemaakt haar op te sporen.

Dat vertelde hij mij om één uur 's nachts – en op hetzelfde uur viel het standbeeld om!

Ik zal in mijn vaders voetsporen treden en mijn zus zoeken; ik ben gezond, jong en sterk. Er ligt al een schip klaar, dat binnenkort noordwaarts vertrekt.

Heloinka
(gesproken)

Mijn droom was dus inderdaad een voorteken! Olindo, ook jij gaat me verlaten?

Olindo
(gesproken)

Lieve moeder, verlies de moed niet! Het kan niet anders, ik moet alles op alles zetten om mijn zuster te vinden!

Scène 14 + 15
[instrumentaal]

Scène 16

Heloinka

Nu is de maat van mijn lijden vol.
Vandaag gaat ook Olindo weg.
Hoe snel zijn de dagen sinds het feest opeens vervlogen!
Ach, had ik maar mijne zoon nooit gedwongen naar 't feest te gaan.
Leef ik dan misschien onder de godenvloek?

Olindo

De wind kan loeien,
De storm kan woeien,
d'Orkaan vernielend alles met zich trekken.

De moed kan falen,
't Schip onderdalen,
De zee kan mijn gebeente in zich dekken,
Maar Linda's geest zal mijn geest steeds omgeven!

Scène 17

Koor van het dienstpersoneel

Heer, wij kunnen niet verzuimen
Op dit ernstig oogenblik
U te bieden onze wenschen
En te brengen onzen dank
Voor de vele goede dagen
In uw huis hier doorgebracht.
Wij ook zijn ter neergeslagen
Door 't vernemen van uw reis;
Want de hoop is nu vervlogen
Die wij koesterden in U,
Dat in onze oude dagen
Gij voor ons een steun zoudt zijn,
Ja, betreuren moeten wij
Deze scheiding, deze reis.

Olindo

Voor uw' toe komst zijt gerust,
Daarvoor is reeds wel gezorgd.
Kort van duur zal zijn de reis,
'Wederkeeren' is mijn woord.
Stipt te volgen hebt gij nu
Deze orde, dit bevel:
Maagd en knecht zijt t'allen tijd
Uwe meesteres getrouw;
Houdt u streng aan uwen plicht,
'Volgt haar wenk en haar bevel,
Dat, zoo van de reis ik keer',
Lof van u mijn oor verneem'!

Koor van het dienstpersoneel

Goede meester, wij bezweren
U ons woord van houw en trouw
Aan onz' aller meesteres!

Mocht behoud'n U wederkeeren,
En wij U hier weder zien,
In ons midden, in Uw huis,
Dan zowaar zult Gij 't vernemen
Van ons allen, maagd en knecht,
Hoe getrouw Uw dienaars zijn!

Op deez, reis, soms vol gevaren,
Held zoo moedig, Zoon zoo teer,
Veel geluk! Goede vaart!
Onheil blijve u bespaard!

Olindo

Blijft getrouw deez' ed'le vrouw,
Volgt haar wenken stipt en trouw.

Heloinka

Op dan, waag het, zoon zoo goed,
Ver van u blijv' tegenspoed!

Olindo, mijn zoon!

DERDE BEDRIJF

Het toneel stelt voor een bergachtig gebied.

Scène 18

Verteller

In het woonoord van de berggeesten staat de hemelbode Haloff op de hoogste bergtop. Hij ziet de liefde en zelfopoffering, kent de gevaren van zo'n reis en wenst dat de deugd zal worden beloond.

Van de oppergod Halid krijgt hij de opdracht om de berggeesten te gebieden voor Olindo's behoud te zorgen.

De geesten verschijnen en houden raad.

Haloff

Opent u, gij berglokalen,
Nadert nu, gij geestenscharen!
Halid machtig, luistert wel,
Halid zendt een streng bevel!

De berggeesten

Wees gegroet, o Haloff groot,
Uwe knechten groeten U!
Sidd'rend staan zij hier tezaam,
Te vernemen 't streng bevel
Uitgegaan van Halids mond.
Spreek, o groote Haloff, spreek,
Uwe knechten luist 'ren, spreek!

Haloff

Laat uw' ooren wel vernemen
Wat gij hebt te ondernemen,
Dat geen onheilspellend woord
Trefte u en heel uw oord;
Halid machtig, groot en sterk,
Draagt u op dit ernstig werk.

Haloff

Uit het land der reuzenhelden,
Waar de bergen noch de velden
Kan betreden ooit de vreemde,
Waar Mahed op aarde weende,
Daar vandaan naar 't verre Noorden
Zeilt een schip naar vreemde oorden,
Zeilen, riemen sterk voorzien,
Zooals het zich laat bezien.

In dit schip een jong'ling vaart,
Met een hart der goden waard.
Zorgt voor het behoud zijns levens!
Wel vergaat het schip, maar tevens
Moet hij worden opgenomen,
Zooals gij reeds hebt vernomen.
Voert hem naar het bosch der goden
Halid heeft u dit geboden!

De berggeesten

Halids naam zij hoog geloofd
Door het heele geestenrijk
Voor het recht dat Hij ons geeft,
'Uit te voeren Zijnen wil!'
Wij, zijn dienaars al te gaar,
Hier vergaderd voor Zijn oog,
Buigen neder in het stof
Voor Zijn wil en Zijn bevel.
De bedreiging en den vloek,
Zoo vernomen uit Zijn mond.
En met weemoed aangehoord,
Wend' Hij maar ontfermend af.

Seljem

Dat dit zalig, vredig oord,
't Allentijd onz' woning blijv',
Wenschen, bidden, smeeken wij,
Groote Halolf, pleit voor ons!

Berggeesten

Hoor ons,
Groote Haloff, hoor ons!
Uwe knechten spreken uit
Deez' belofte, dit besluit:
Het bevel tot ons gekomen,
En door allen wel vernomen,
Wordt volvoerd met stiptlijkheid!

[Beraadslaging der berggeesten]

Testo

Broeders laat ons nu gaan denken,
Daarbij de gedachten schenken
Aan de allerbeste wenken
Om 't bevel goed uit te voeren,
Dat gevaar uit Haloffs mond,
Hier vernomen in het rond
Niet verdelg ons in den grond!

Berggeesten

Ja, ja, dat gevaar uit Haloffs mond
Niet verdelg ons in den grond!

Sigol

Roepen wij de hulp van de Najaden in,
Ons te helpen bij dit ernstig werk.

Berggeesten

Ja, ja, de raad is goed, de raad is goed.
Roepen wij, ja roepen wij de hulp van de Najaden in.
Snel, haast je naar de Najaden toe, ja snel!

Olfen

Naar de Najaden zal ik dan terstond maar gaan,
Met ons verzoek, geen tijd meer te verliezen!

Berggeesten

Ga terstond,
Naar de Najaden, ja, ga terstond!

Welmo

Nee, mijn broeders, niet aldus!

Niemand mogen wij vertrouwen
Een zoo onheilspellend werk, dan ons zelven;
De bedreiging is te groot!

Berggeesten

Gij hebt recht gesproken;
Wat dan nu te doen?

Wettar

Wilt gij nog met woorden pralen,
Daarbij langer blijven dralen?
Laat ons mijden 't streng gericht,
Ziet het schip reeds ginds in zicht!

VIERDE BEDRIJF

Het toneel stelt voor het heilige bosch der goden. Olindo staat vertwijfeld onder een boom.

Scène 19

Verteller

Olindo lijdt schipbreuk. In bewusteloze toestand wordt hij door de berggeesten uit het zinkende wrak getild en in een onherbergzaam oord neergelegd.

Olindo

Hoe onbestendig toch is 't ondermaansch geluk,
En vaak zoo kort van duur!
Hoe snel verzaam'en zich de wolken, zwart van kleur,
Na korten zonneshijn!

Ik leefd' in overvloed,
Omringd door maagd en knecht,
Op mijne wenken vloog
Eenieder naar mijn wensch.
Die dagen zijn vervlogen
En niemand weet waarheen;
't Geluk heeft m ook bedrogen,
Verlaten ik ben alleen.

'k Zag steeds in moedersoog
Een nad'rend ongeluk,
Ik wilde daarom ook
Nooit laten haar alleen,
Naar feest slechts ééns te gaan,
Dat was mij zelfs te veel;
En nu, hoe ver, hoe lang
Heb ik u reeds verlaten?

O moederlief, o eed'le vrouwl
Had wind en water mij verschoond van wissen dood,

D'Orkaan mij niet vernield,
Maar lijf en ziel gespaard,
Wat helpt dit alles mij,
Daar 'k nu niet weet waarheen?

De bliksem zelf was mij
Slechts ééne schree van 't lijf;
Ik zag het zinkend wrak
Verdwijnen in de zee,
En verder wist ik niets.
Het komt in mij weer op,
Als voelde ik opnieuw
Het sling'ren van het schip.
Ik hoor d'orkaan nog steeds.
De bliksem... volgt hij mij?

Olindo

Alles kan zich toch weer keeren:
Laat het donk're lot maar treffen.
Moedig! Op de steilste baan!

Op de goden steeds vertrouwen,
Voort door golven, weer en stormen,
Kloek als Caesar in de boot.

Laat de zwakke angstig deinzen;
Wie naar 't eed'le streeft moet wagen.
Leven geldt het of den dood.

Laat de golven dond'rend branden,
Wees maar immer, mocht gij landen,
Of ook stranden, steeds een man!

Zóó door den dood omringd,
Zóó na was mij mijn graf.
En nu, beroofd van brood,
Ook kleeven heb ik niet;

Van honger kom ik om,
Of wordt der leeuwen prooi!

Hoe ben ik hier geland?
Wat bracht mij in dit oord?
Is 't moederszegen mijn,
Of wel der godentrouw?

Welaan, dan moed gevat,
En stil mijn kloppend hart.
Stil is het bosch,
Stil alles om mijn heen
Stil 't vogelkoor,
Stil 't kabb'len van de beek.
Na zoo'n orkaan,
Na 't woeden van de zee,
Zwijgt alles stil.
Slechts niet mijn kloppend hart.

Is dat de wet, de regel der natuur,
Dat elk begin een worst'ling moet doorstaan?
Moet steeds na regen volgen zonneschijn?
Met mij dan toch, is 't andersom gesteld:
Na held'ren dag volgt eerst de duist're nacht,
Na overvloed, de wreede hongersdood.

Scène 20

Haloff

Waar is een land op aarde
Dat leed en strijd niet kent,
Waar drijft de smart haar prikkel
Zelfs niet in 't reinst gemoed?
Waar groeten zonnestralen
Steeds vriend'lijk de natuur?
Waar kent men geene zorgen,

Noch kommer, dood en rouw?
Waarom dan zuchten, klagen,
O menschenkind waarom?
Het lot u nu getroffen,
Treft dra een ander ook.
Het hoofd dus naar de hoogte,
De moed uw gids, uw steun
Dáár waar de goden tronen,
Dáár slechts is ware rust.

Verteller

Olindo hoort Haloffs gezang en denkt dat hij het zich inbeeldt. De hemelbode verschijnt en stelt hem gerust. Hij vertelt dat Athlolinda nog leeft, maar bij de Goden is, waar zondige mensen niet mogen komen. Alleen door boete te doen in de tempel maakt Olindo kans zijn zus te ontmoeten. Olindo vraagt Haloff hem naar de tempel te brengen. Ze gaan op pad. Dan duiken Nimfen op, die hen op Halids bevel een weg banen. Onderwijl wekken zij de Najaden die op een rots in zee liggen te slapen.

Nimfen & Najaden

Hechio! Hechia! Hechio! Hechia!

Der godenmacht is onbeperkt,
Geen sterf'ling zal ons oord betreden.
Zelfs kwaad door duivels list bewerkt,
Wordt door der godenmacht bestreden.

Wij zijn daarom van vrees bespaard,
Geen droomangst kan onz' rust beschamen,
In Halids armen wel bewaard,
Wij zingen 't vroolijk lied tezamen.

Doch is 't geen droom, dien 't oor verneemt,
Geen fantasie, die 't hart beneemt,
Zoo zegt verstoorders, zegt het vrij,
Wie zijt g' en wat moet dat geschrei?

Wij zijn het, die landen en velden doorkruisen,
En meten d'onpeilbare diepten der zee!
Wij zijn het, die winden en golven doen ruischen,
En brengen toch veilig de schepen ter ree!
Wij stijgen en zweven, vaak boven de wolken,
En dalen weer diep in de afgronden neer.
Wij zijn het, die Halids bevelen vertolken,
En brengen de braven naar 't hemelsche heir!
Wij banen dan weg nu op Halids bevel.
Door sterflijke wezen doch nimmer te zien.

Verteller

Haloff vertelt Olindo hoe hij de tempel kan betreden: als de klok twaalf uur slaat, gaat de poort open en moet Olindo meteen naar binnen. Verder doorlopend naar het oosten zal hij twee gouden zuilen zien. In een van die zuilen brandt het overwinnaarsvuur. Als hij dat zonder vrees aanpakt, zal hij alle moeilijkheden de baas zijn.
Haloff brengt Olindo naar de hoofdingang en verdwijnt.

Scène 21

Olindo

O Redder mijn, Gods gunst zoo waard,
Het hoogste mij deze aard!
Wanhopig doold' ik hier in 't wild,
Gij zijt tot mij gesneld,
En hebt mijn dorst gestild
In angst, orkaan en dood,
Nooit groot genoeg de nood;
Of Gij waart aan mijn zij,
Blijf nu dan nog mij bij!

Och wist mijn moeder dat
Wat ik steeds aan U had,
Een zucht uit haar gemoed,

Haar knieval aan Uw voet,
Tot huld' en dankbetoon
Voor haren een'gen zoon.
Dat was voorwaar geen prijs,
Maar wal een klein bewijs
Voor 't geen w' U schuldig zijn,
O Redder mijn!

Olindo

Voor Uwe eed'le daden,
Die huizen volbeladen
Met schatten nooit betalen?

Haloff

Mij schuldig zijn voor dat,
Wat slechts als plicht ik had?
Ik heb mijn plicht gedaan,
En laat ons gaan!

Verteller

Olindo staat voor de tempelpoort. Haloff roept de Goden aan en verdwijnt.

Scène 22

Haloff

Halid mirwa dahè!
Olindo dahè!

Halid

Halid hemna dahè!

Scène 23

[instrumentaal]

VIJFDE BEDRIJF

Het toneel stelt een tempel voor. De orgeltonen ruisen.

Athlolinda staat midden in den Tempel. Olindo staat tegenover haar bij de hoofdingang.

Scène 24

Athlolinda

Ver in het oostelijk deel der wereld,
In 't land, waar rook en vuur de grenzen
Bepalen als de hechtste muren,
En vreemden zonder mededoogen
Verdwijnen, zoo zij 't mochten naad'ren,
Daar is de stad der reuzenhelden.

Waar trotsche bergen door de wolken,
Als wilden den hemel raken,
Zich heffen en 't aardrijk henen;
Waar d'ouden hunne offers brachten,
En goden zelfs op aarde daalden,
Voorzien van rijke hemelgaven,
Vaak met den mensch zich onderhielden
En hun veel leed en smart bespaarden.

Daar zit zij steeds in rouw gehuld:
Een oude vrouw, een eedle ziel,
Zij treurt, beweent haar groot verlies.
Haar droefheid kent geen grenzen meer,
Haar zuchten stijgt ten hemel op,
En mengt zich in der tonenmacht.
Welk sterveling op heel de aard
Vermag haar ooit te troosten, och:
Haar zoon, haar dochter, haar grootste schatten,
Zij zijn van haar ontruikt, verdwenen!

Olindo

Zij meent mijne moeder,
Oh, mijne moeder!

Athlolinda

Heloinka!

Olindo

Zij is dan werkelijk
Zij, zij is mijne zuster!

Athlolinda!
Mijne zuster!
Mijne moeder verlaten.

Vergeving.

Halid

Haar droefheid is geen droefheid meer
Haar zuchten wordt een vreugdekreet!
Aan Haloff is 't reeds opgedragen,
Om haar te brengen aan uwe zijde!

Olindo's deugd wordt ook beloond.
Hem wordt. nu ook veel macht gegeven;
Hij wordt tot godenrang verheven!

Komt goden, komt,
Vereenigt U tot vieren van een vroolijk feest!
Den jubelzang heft aan met mij
En neemt den braven knaap bij U!

Godheid der Deugd

De brave knaap ons juichen doet,
Zijn groote deugd en kloeken moed.

Halid, Godheid der Deugd & Godheid der Eendracht

Gij hoort nu tot den godenband,
Wii reiken U de broederhand.

Godheid der Pracht

En hebt Gij nu der goden kracht,
Zoo neem dan ook der godenpracht!

Goden, godinnen enz.

Laat schallen de horens van hoog uit de torens:
De aarde verneem' wat de deugd wel vermag!

Godinnen engelen, bacchanten enz.

Laat schallen de zangen naar harte verlangen!

Goden

De heerlijke nectar moet vloeien erbij!

Godinnen enz.

Laat klinken de snaren, ook luid de fanfaren!

Goden

De heerlijke nectar moet vloeien erbij!

Halid

Zingt Gij allen!
Zingt den brave!
Looft Hem allen!
Juich, o heelal!

Allen

Zingt, zingt!
Looft, looft!
Juich, juich!

Halid & Koor

Laat juichen de harten,
Verdwijnen de smarten,
De aarde verneem' wat de deugd wel vermag!

Godinnen enz.

Laat wuiven de palmen
Bij 't ruischen der psalmen.

Goden

En Gij nu godinnen, stemt aan met ons saam!

Godinnen enz.

Bij psalmen en palmen
Wij zullen mee galmen!

Goden

De slotzang moet dreunen bij vroolijk gelach!
De aarde verneem' wat de deugd wel vermag.